

OPONENTSKÝ POSUDEK

Jméno diplomanta/diplomantky:	Lucie Arsenjevová
Téma práce:	Pravomoci Evropské unie v oblasti ochrany zdraví v kontextu pandemie COVID-19
Rozsah práce:	149 051 znaků
Datum odevzdání práce:	21. 3. 2024

1. Aktuálnost (novost) tématu

Práce zpracovává dílčí aspekt tradičního tématu evropské integrace, tj. míru, vhodnost a hranice expanze supranacionální regulace na úkor subsidiárního stanovení limitů a svobody politické volby na úrovni členských států. To je dáno do kontextu proběhlé krize způsobené pandemií COVID-19 a související debaty o vhodnosti zavedení/posílení zdravotnické unie.

2. Náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování a použité metody

Práce kombinuje dva základní přístupy – deskriptivně-analytickou část a část kvalitativního výzkumu ve formě polostrukturovaných rozhovorů. Kombinací těchto přístupů chce diplomantka dojít k odpovědi na otázku, zda by měly být posíleny kompetence EU v oblasti zdravotnictví. "

První část práce je tvořena zejména deskripcí vývoje této oblasti kompetenci ES/EU.

Obecně je třeba vytknout velmi laxní práci s prameny. V práci se vyskytuje velké množství faktických tvrzení, které nejsou nijak ozdrojovány (str. 2: EU nestíhá porušování primárního práva; str. 3: výklad o původním EZU a Ribeyrovu plánu není notorieta a není zdrojován; str. 4: spory před SDEU jsou tvrzeny, ale není žádný uveden; str. 5: subsidiární klauzule pro zdravotnictví (není uveden autor názvu), str. 15: okolnosti zřízení výboru pro zdravotní záležitosti; str. 25: tvrzení, že Komise zřízení HERA nijak nekonzultovala; str. 31: kritika ze strany Bundestagu nezdrojována; str. 36: „někteří odborníci tvrdí, že...“; str. 46 neúčast ministrů na jednání – chybí odkaz) a v oblasti výkladu o pramenech je u – dle autorky nejvýznamnější pramen – doporučení uvedeno právě jeden příklad (pozn. č. 46) a to samé platí pro judikaturu jako pramen evropského zdravotnického práva, jež je dle autorky zásadní, ale je uvedeno jedno rozhodnutí.

Na řadě míst chybí odkaz na primární pramen, se kterým autorka zřejmě měla pracovat (str. 21: Komise vydala novou strategii k duševnímu zdraví – chybí odkaz na primární (resp. jakýkoli) pramen, ač se z ní cituje; str. 21: EP přijal usnesení, které obsahovalo...), což následně vede ke zmatení, co je vlastní názor autorky a co je závěr příslušného orgánu (např. str. 23: kompetence EMA by měly být posíleny).

Poněkud nesystémově působí podkapitola č. 3.1.3, která má reportážní charakter z poloveřejné debaty na dané téma, jejíž limitované závěry mohou vést nepřesným závěrům (např. že Česko jako hlavní zastávce vzniku EZU, což nemusí korespondovat s reálnými politickými postoji; opakovaně na str. 45).

Kapitola č. 5, která má být analytická, z velké části jen repetitivně přejímá téměř identické pasáže z předchozích částí práce, aniž by přinášela nové poznatky (např. 38, 39, 44), takže působí, že šlo o způsob, jak práci formálně prodloužit.

Místy je třeba dále upozornit na otázku aktuálnosti, např. na str. 41 diplomantka uvádí, že byly předloženy tři návrhy legislativy (psáno a hodnoceno v minulém čase), které nicméně v době uzavření rukopisu byly už rok schválené, takže by bylo zajímavé znát hodnocení jejich aktuální podoby a obsahu.

Autorce bych doporučil úvodní část lépe teoreticky zakotvit; zohlednit, např. (neo)funkcionalistický přístup. V práci totiž staví proti sobě metody skokové až federalizující integrace v oblasti zdraví proti metodám otevřené koordinace, což vede k jejím kategorickým závěrům. Citlivější, graduálnější přístup by napomohl lépe podchytit specifika zdravotnictví (ukázkou takového vývoje je např. oblast azylu nebo trestní spolupráce) a doporučit vhodnější metodu integrace včetně lepší odpovědi na výzkumnou otázku.

Za neakceptovatelné považuji způsob citace textů dr. Malíře, neboť autorka rámcově odkazuje na skutečnost, že dvě kapitoly nepřímo přebírají jeho výzkum (obsahově i rešeršně; pozn. č. 20 a 59), ačkoli nejsou označeny konkrétní pasáže v práci s odkazem na konkrétní části textu dr. Malíře. Tento způsob práce s prameny není dle oponenta v souladu s obecnými nároky kladenými na odborný text.

Druhá část práce je tvořena kvalitativní metodou polostrukturovaných rozhovorů.

V první řadě oponent uvádí, že je moc rád, že diplomantka využila i jiné výzkumné přístupy, než jsou deskriptivně-analytické. Nicméně oponent shledává hned několik zásadních nedostatků, které zásadním způsobem ovlivňují závěry a využitelnost této části práce:

1. V práci není nijak vypořádán střet zájmů a bias mezi diplomantkou a respondenty, kteří byli autorčinými spolupracovníky (str. 32).
2. Vzorek šesti respondentů u takto komplexní otázky je extrémně nereprezentativní.
3. Vzhledem ke komplexitě problematiky jsou rozhovory poměrně krátké.
4. Rozhovory nebyly vedeny za stejných podmínek – třetina respondentů (tj. dva) byla dotazována dohromady, což mohlo vést k autokorekci jejich odpovědí.
5. Není nijak vysvětlen výběr respondentů, jejich vztah k tématu, jejich expertiza, není uvedeno, zda byli autorkou odborně poučeni v dané oblasti (ať regulace zdravotnictví či oblast evropské integrace).
6. Není uvedeno, jak byly řešeny normativní nároky na souhlas s uveřejněním jména respondentů v závěrečné práci a v on-line repozitáři Univerzity Karlovy.

Zvolená výzkumná otázka je poměrně těžko „měřitelná“, což se projevuje i v poněkud zvláštní závěrečné syntéze. Autorka uvádí, že první část práce ji vedla k závěru, že kompetence EU je nutné posílit, nicméně respondenti v druhé části se shodovali (kromě dr. Malíře) v tom, že kompetence jsou dostatečné a je třeba je jen lépe využívat. Autorka se nakonec přiklonila k respondentům, aniž by se vypořádala s tímto rozporem, resp. své obrácení opřela o teoretické nebo empirické zdůvodnění. Autorka explicitně uvádí, že kompetence EU by se v oblasti zdraví

rozhodně zvyšovat neměly (str. 35). Nicméně na straně 36 autorka uvádí, že posouzení vhodnosti posílení kompetencí EU ponechává na uvážení každého čtenáře.

3. Formální a systematické členění práce

Po formální stránce je práce standardní. Na několika místech je sice možné najít překlepy, nicméně nejde o nijak rozsáhlý problém. Vytknout lze chybné používání jednociferných číslovek v textu (např. str. 19 a 21), zvláštní překlad termínů („nemoc mad cow“ namísto nemoc šílených krav nebo mad cow disease), chybné psaní velkých písmen (Ebola) a poněkud obskurní počešťování a skloňování anglických zkratk (např. HERY). Čtení práce poněkud komplikuje formátování, neboť někde chybí mezera mezi odstavci (např. str 28-30), resp. je používána nejednotně. Lze také najít třístránkový odstavec, který čitelnosti nepomáhá (str. 12-14).

Členění práce je logické.

4. Vyjádření k práci

Oponent vítá snahu diplomantky uchopit téma jiným než deskriptivním přístupem, který je pro diplomové práce typický.

Ve vztahu k výzkumné otázce se ovšem nedá říci, že by závěr diplomantky byl zcela přesvědčivý – zejména v kontextu první části práce. Závěrečný výstup diplomantka se opírá o tezi, že úroveň EU nedokáže reflektovat sociální, kulturní a ekonomická specifika členských států v oblasti zdravotnictví – dle oponenta se ale tímto kategorickým argumentem se dá jednoduše odmítnout jakákoli integrace.

Problematické oponent považuje výše uvedené výtky k práci se zdroji a zejména metodologickému uchopení rozhovorů.

5. Kritéria hodnocení práce

Splnění cíle práce	Rámcově
Samostatnost při zpracování tématu včetně zhodnocení práce z hlediska plagiátorství	Viz výše.
Logická stavba práce	Dostatečná
Práce se zdroji (využití cizojazyčných zdrojů) včetně citací	Adekvátní
Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)	Analýza by zasluhovala prohloubit; práce předkládá argumenty, ale postrádá hlubší syntézu

Úprava práce (text, grafy, tabulky)	Adekvátní
Jazyková a stylistická úroveň	Adekvátní

6. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

1. Vyjádření k uvedeným výtkám v č. 2.
2. Vzhledem k uvedenému, má autorka za to, že se v Evropě nebude opakovat obdobná krize v případě opakující se pandemie stejného rozsahu?
3. Měla by se dle autorky v případě pandemie uplatnit nějaká forma povinné solidarity, nebo by rozsah a forma solidarity měla být na vůli ostatních členských států?

Doporučení/nedoporučení práce k obhajobě	
Navržený klasifikační stupeň	

V Praze dne 30. 5. 2024

JUDr. Michal Říha, Ph.D.